

ANITA ABRIEL

SVĚTLO
PO VÁLCE

motto

Světlo po válce

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.motto.cz
www.albatrosmedia.cz

Anita Abriel
Světlo po válce – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2021

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS **MEDIA**

ANITA ABRIEL

SVĚTLO
PO VÁLCE

Praha 2021

Moji mamince

KAPITOLA 1

JARO 1946

Vera Frankelová ještě nikdy neviděla tak jasné slunce a živé ulice. Zamilovaní se drželi za ruce; mládež se kolem proháněla na skútrech a zralé ženy chodily obtěžkané taškami plnými ovoce a zeleniny. Vzduchem se linul pach potu, cigaret a benzínu.

Přesun z Maďarska do Neapole Veře připomněl okamžik, kdy se ještě jako malá v Budapešti zotavila ze záškrtu. Závěsy u ní v pokoji byly roztažené a konečně mohla posedět venku u talíře dietní polévky. V životě si tak nepochutnala a vůně květin ze zahrady byla podmanivější než matčin parfém.

Lidé všude kolem to cítili stejně. Zahrádky kaváren plnili hosté, kteří si vychutnávali svá espressa, aniž by se museli obávat nečekaných náletů. Jemným úklonem hlavy zdravili sousedy, s nimiž se báli zastavit na kus řeči, a tváře hochů, kteří se právě vrátili z boje, zahrnovali tolika polibky, až z toho měli tváře celé rudé. Spojenci před deseti měsíci porazili nacisty a válka v Evropě tím skončila.

„Ani jsem netušila, že pizza může být takhle dobrá.“
Veřina nejlepší kamarádka Edita se zakousla do pizzy. Po-

slední rok a půl se schovávaly v malé vesničce v Rakousku, v Halštatu, kde byly k jídlu jen polévka a brambory. „Ta rajčátka jsou sladká jako med.“

„Ve dvě mám pohovor.“ Vera pohlédla na hodiny uprostřed náměstí. „Jestli přijdu pozdě, tak se s tím místem můžu rozloučit.“

„V Neapoli jsme sotva čtyřicet hodin,“ ohradila se Edita, zatímco si zamotávala blondaté vlasy do drdolu. „Ještě jsme si ani neprohlédly královský palác, zahrady a přístav. Nemohla bys ten pohovor nechat na zítra?“

„Jestli tu práci nedostanu, tak v Neapoli končíme,“ odpovíděla Vera zádumčivě. Přemýšlela nad pár lirami, které schraňovala pod polštářem v jejich pokoji v penzionu paní Rosy. Měly na zaplacení noclehu sotva na týden. „Taky si budeš muset najít nějakou práci.“

„Kdy naposled jsi viděla ženskou bez žluté hvězdy na šatech, chlapa v něčem jiném než jen v uniformě a zkrátka lidi, kteří jednoduše hodují, pijí a baví se?“ Edita se rozhlédla po náměstí. „Nemohly bychom si alespoň na jeden den jen tak vydechnout a užívat si?“

„Vezmi si moji pizzu.“ Vera přisunula svůj talíř k Editě. „Večer se sejdeme u paní Rosy.“

„Slibuju, že hned po polední siestě se poohlédnu po práci.“ V Editiných modrých očích to zajiskřilo. „Jednou jsme v Itálii, tak musíme žít po italsku.“

Vera svižně vykročila točitými uličkami a držela se plátku, který jí načrtla paní Rosa. Paní Rosa vlastnila penzion, ve kterém se ubytovaly, a už si je stihla vzít pod svá křídla.

Americká ambasáda se nacházela v jedenácté čtvrti, tedy jedné z nejméně nabl částí Neapole. Po válce tu však zbyly jen děravé ulice. Tam, kde dříve stály domy, vykvetly sedmikrásky, jako by se pokoušely zamaskovat tu nedokonalost. Vera zavzpomínala na Budapešť, na vysklená okna jejich činžáku, na ženy a děti ve tmě schoulené k sobě. Maďarští vojáci, mladíci, kteří by ji jindy zvali na rande, naháněli celé rodiny do vlaků.

Myslela na svého otce Lorence, který byl v roce 1941 totálně nasazen a od té doby už o něm neslyšeli. A myslela i na mámu Alici, která pro něj den co den prostírala k večerí, jako by měl jednou zničehonic přijít, odložit svůj tmavý kabát a šálu a zasednout k jejímu řízku.

A myslela také na Editu, se kterou byly víc jako sestry než jen nejlepší kamarádky. Oběma bylo skoro devatenáct, narodily se tři dny po sobě ve stejné nemocnici. Odjakživa bydlely naproti přes chodbu a dveře jejich bytů zůstávaly vždy otevřené.

Edita byla vždycky o něco divočejší. V patnácti si tajně půjčila máminy šaty a přemluvila Veru, aby proklouzly na novoroční gala v Grandhotelu, zatímco Vera by nejraději zůstala doma s knížkou. Edita tam nechtěla flirtovat s chlapci, jenom ji zajímalo, jak se oblékají dámy z budapeštské smetánky.

Editu změnilo až to, když se Stefan, její dětská láska, nevrátil z pracovního tábora. Byla jako závodní kuň, kterého náhle zlomili tak, že nedokázal ani klusat kolem dokola. To Vera zajistila, aby se po válce pohnuly vpřed: koupila jízdenky do Neapole a našla Rosin penzion. Vera musela Editu každé ráno přemluvit, aby se oblékla a učesala. Až

když se Edita hezky nastrojila a vydala se na jedno z italských náměstí, začala zase připomínat samu sebe. Nikdy by totiž nedopustila, aby ji někdo viděl bez pevně staženého pasu a dokonale upravených vlasů.

Vera odtrhla oči od plánku a přestala na to myslet. Starosti o Editu mohly počkat, teď se potřebovala soustředit na nalezení ambasády.

„Promiňte,“ oslovila Vera staršího pána, který na ulici prodával sušené kaštany, „hledám americkou ambasádu.“

„Američani,“ odfrknul si stařec. „Nejdřív tu nadělají tuhle spoušť, a pak se klidně cpou našima špagetama a kradou nám ženský. Fešanda jako ty si má vzít Itala!“

„Nemám v úmyslu se vdávat.“ Vera si uhladila černé vlasy a pomlčela o tom, že není Italka, ale Maďarka. „Hledám jenom práci.“

„Tamhle za tou branou,“ ukázal muž přes ulici. „A vyříd' tam, že si svý město opravíme sami, tak jako to děláme už stovky let.“

Vera rychle vykročila směrem k vile. Měla obloukový vchod a mramorové sloupy. Po zdech se popínal břechtan a okenice byly natřené nazeleno. Urovnala si sukni a vyčítala si, že se mohla trochu rozšoupnout a koupit si punčochy. S Editou však musely s penězi vystačit, dokud si obě nenajdou práci, a na šminky či punčochové zboží zkrátka nezbývalo. Vera si navlhčila rty a vyšla po schodech ke dveřím.

„Přejete si?“ Dveře otevřel muž v khaki uniformě. Vysoký blondák s hladce oholenou tváří.

„Hledám kapitána Wighta.“ Vera se pokoušela krotit třes v hlase.

Muž si strčil ruce do kapes. Stál ve dveřích, ale Vera přes něj zahlédla kruhovou vstupní halu.

„To jsem já. Ale je mi líto, dnes není charitní den. Zkuste to zase v pátek.“ Chystal se zavřít, ale Vera strčila ruku do dveří, aby mu v tom zabránila.

„Prosím, počkejte. Jsem tu kvůli místu sekretářky.“ Vera mu podala list papíru. „Posílá mě kapitán Bingham.“

Kapitán Wight pohlédl na papír. Chystal se něco říct, ale pak jen pokrčil rameny. „Pojďte dál, tady venku moc praží.“

Vera ho následovala mramorem dlážděnými halami s propracovanými freskami na stropěch. Brokátem potažený nábytek byl zakrytý prostěradly a na oknech visely sametové závěsy.

„Je to tu jako v paláci,“ vydechla úžasem.

„Také že to byl palác.“ Kapitán ji zavedl do místnosti lemované vysokými knihovnamy. Stál tam masivní pracovní stůl ze dřeva a na zemi ležel orientální koberec. „Postavili ho v osmnáctém století. Získali jsme ho v třiačtyřicátém od hraběcí rodiny Mezziových. Mezziovi uprchli do Švýcarska a zatím se nám s nimi nepodařilo spojit. Naštěstí nebyl zničen při bombardování, některé fresky mají nevyčísitelnou hodnotu.“

„Podle toho stařešiny, který prodává kaštany na rohu, si Američani berou, co se jim zlíbí,“ podotkla Vera mírně.

Kapitán Wight zvažněl. Posadil se do koženého křesla a gestem pobídl Veru, aby si sedla naproti. „Chci Neapol opouštět takovou, jaká byla, než se dostala do rukou Hitlerovi.“

„Omlouvám se.“ Vera se posadila a třela si dlaně v klíně. „Kdyby Američané nevyhráli válku, seděl by tu teď místo vás Němec. A ten by mi práci určitě nenabídl.“

Aspoň doufala, že ji kapitán Wight zaměstná.

„Ani já vám ji nenabízím,“ zamračil se kapitán Wight. „Kapitán Bingham mi sliboval zkušenou sekretářku, která plynne hovoří čtyřmi jazyky.“

„Pěti,“ polkla Vera. „Plynne hovořím pěti jazyky: italsky, francouzsky, maďarsky, španělsky a anglicky. Ovládám psaní všemi deseti i těsnopis. A také umím připravit americkou kávu.“

Kapitán Wight na Veru zíral tak dlouho, že zrudla a sklopila zrak. Krátké vlasy měl sčesané ke straně, oči modré skoro až do šeda. Na bradě se mu tvořil dolíček a na pravé dlani měl menší jizvu.

„Kolik je vám?“

„Osmnáct a třičtvrtě,“ odpověděla Vera. „Zvládnou i vyžehlit a ustlat.“

„Nehledám hospodyně, od toho je tu Gina, a mnohem raději si dám italské espresso než americkou kávu,“ poklepal prsty na stůl. „Je to náročná práce, nic pro mladou dívku.“

„Prosím.“ Vera cítila, jak se jí krátí dech. Kapitán Wight byl její jediný kontakt. Pokud tu práci nedostane, bude muset dělat číšnici nebo pracovat někde v baru. A k tomu se nehodila, své schopnosti by uplatnila jako sekretářka daleko více. „Přečtěte si doporučení od kapitána Bingham.“

Jakmile se kapitán začel, Vera pohlédla na pracovní stůl. Leželo tam několik zlatých plnicích per a popelník plný nedopalků. Všude se válela lejstra a na křišťálové těžítce sedal prach.

Vzala popelník a vyprázdnila jej do koše. Poskládala lejstra a secvakla je kancelářskou sponou. Potom našroubovala víčka na plnicí pera a těžítko otřela lemem sukně. Když kapitán Wight vzhlédl, jeho stůl byl dokonale uspořádaný.

„Potrpím si na pořádek,“ řekla Vera, když znovu usedla na židli.

„Je to všechno pravda, co se stalo vašim rodičům?“ Kapitán zamával dopisem ve vzduchu.

Veře před očima vytanula fotka rodičů, kterou nosila v kabelce. Máma v norkovém kožichu a střevících se saténovými mašlemi. Táta měl na hlavě klobouk a v ruce držel kufr.

„Ano,“ přikývla a usilovným mrkáním zaplašila slzy.

„Plat je dvacet lir týdně.“ Kapitán Wight si pohrával s plnicím perem. „Diktování může být velice zdlouhavé. Budou vás brát křeče do rukou a bolet záda od dlouhého sezení.“

„Umím pracovat tvrdě,“ řekla jednoduše Vera.

„Poslední sekretářka mi utekla s námořníkem.“ Kapitán vstal a popošel ke krbu. „Doufal jsem v někoho zkušenějšího.“

„Námořníka bych si nikdy nevzala,“ usmála se Vera. „Bojím se moře.“

„V tom případě,“ nabídl jí ruku a v očích se mu zalesklo, „je to místo vaše.“

Kapitán Wight ji zavedl do ranního salonku, kde obvykle pil svou ranní kávu a pročítal americký tisk. Dalo se od-

tamtud vyjít i na zahradu, kde zahradník Louis pěstoval rajčata a hlávky salátu. Kapitán ji zavedl do kuchyně se silnými zdmi a ošoupanou dubovou podlahou. Na pracovních deskách z šedého kamene se kupily neumyté talíře, hrnky a příbory.

„Myslela jsem, že máte hospodyni.“ Vera automaticky posbírala nože a lžíce a vložila je do dřezu.

„Ginin manžel padl v Africe a zbylo po něm pět dětí.“ Kapitán Wight vzal červené jablko a otřel ho do rukávu. „Někdy potřebuje odejít dřív.“

„Mohla bych pomoci,“ nabídla se Vera, když si všimla hrnce ztuhlé kaše a nakousaného ovoce.

„Mně ráno stačí suchý toust a k obědu omeleta,“ pokrčil kapitán Wight rameny. „Ale klidně si poslužte. Zahradník Louis pěstuje výtečné ovoce a zeleninu.“

Vera ho následovala chodbami s křišťálovými lustry. Stěny byly pokryté obrazy v pozlacených rámech a otevřené dveře vedly do salonů a tanečních síní. Představila si muže v hedvábných smokinách, ženy v blyštivých róbách a tóny desetičlenného orchestru.

Vrátili se do knihovny a kapitán Wight se posadil za svůj stůl.

Vera se pokoušela soustředit na jeho slova, ale začal se jí klížit zrak. Skoro nezamhouřila oka, jak se v noci mačkaly s Editou na uzounké posteli v penzionu. Ráno si navíc přivstala, aby se stihla vykoupat a přežehlit si bavlněné šaty.

„Vero,“ zopakoval kapitán Wight.

„Jsem připravená,“ Vera sebou trhla a popadla pero a bloček. „Prosím, spusťte.“

„Mám lepší nápad,“ kapitán Wight na ni pohlédl. „Za-

jděte do tratorie u Marca ve Via Uno. Požádejte ho, ať vám udělá své znamenité linguine s krevetami a pršutem a připiše mi to na účet. Začneme zítra ráno.“

„To nemohu přijmout,“ protestovala Vera, i když jí kručelo v břiše.

„U nás v Americe tomu říkáme záloha,“ kapitán ji vzal za paži a jemně ji nasměroval k východu. „Jen žádný strach, odpracujete si to.“

Vera hopsala ulicemi Neapole jako školačka o letních prázdninách. Od příjezdu sem si ještě nepřipadala tak lehce. Sehnala práci! Teď může klidně zaplatit za stísněnou místnost u paní Rosy, může si dokonce koupit rtěnku a punčochy pro sebe a Editu.

Vera právě šla přes náměstí Piazza Leone, když spatřila Editu u jednoho z kavárenských stolků. Lízala zmrzlinu a něco si špítala s černovlasým mužem. Seděli těsně u sebe, jeho paže spočívala na Editiných ramenou.

„To už jsi tady?“ zvolala Edita. „Tohle je Franco. Pozval mě na zmrzku.“

„My přece nepřijímáme dary od cizích lidí,“ Vera se přiblížila ke stolu. Slunce pražilo a jindy bledé Editiny tváře byly v jednom ohni.

„Dárek je šperk nebo punčochy,“ ohradila se Edita. „Zmrzlina je potěšení, o které je třeba se podělit. Franco má motorku, proveze mě po Neapolském zálivu.“

„Řekni mu, že až jindy,“ odvětila Vera a zcela přitom ignorovala mladého muže s hnědými očima a dlouhými, hustými řasami.

Edita se nahnula k Francovi a něco mu pošeptala. Zasmál se a zastrčil jí zbloudilý pramen blond vlasů za ucho.

Vera se otočila k odchodu a čekala, že ji Edita dohoní. Míjela tratorie s těstovinami zavěšenými v oknech. Nechyběla ani pekárna s italskými kremrolemi a čokoládovými koláči na stříbrných podnosech.

„Franco je báječný,“ Edita už kráčela vedle ní. „Říkal, že jsem *bella*.“

„Pro italské muže je krásná každá žena pod devadesát,“ Vera mezi obchody hledala tratorii u Marca. Našla ji na rohu: úzký podnik s červenou markýzou a červeno-bílými kostkovanými ubrusy na stolech.

Vešly dovnitř a nad hlavou se jim rozezněl zvonek. Nějaká žena tam zametala a muž u pokladny přepočítával peníze.

„Pan Marco?“ zeptala se Vera.

„Máme zavřeno,“ řekla ta žena. „Otvíráme zase až večer.“

Vera ucítila olivový olej, česnek a cibuli. Žaludek měla náhle až v krku a pocítila závrať. Podlomila se jí kolena a sesula se na zem.

„Nate, pijte,“ poroučel jí hlas.

Vera zamrkala a spatřila nad sebou muže. K ústům jí tiskl sklenku a volal rozkazy v italštině. Žena donesla dvě porce špaget. Na stole stál i bochník chleba a nádobka s olivovým olejem.

„Posílá mě kapitán Wight. Jsem jeho sekretářka,“ vysvětlovala Vera, zatímco pošilhávala po špagetách. „Máte mu to připsat na účet.“

Marco jim podal vidličky. „Pusťte se do toho, ale nehltat, žaludek by to nestrávil. Žena pak donese zákusek.“

Vera s Editou počkaly, až Marco zajde do zadní místnosti. Vera omotala špagety kolem vidličky a vdechla čerstvé oregano. Rajčatová omáčka byla pěkně hutná a mastná, takže kapičky oleje stékaly zpátky na talíř.

„Proč nám tvůj šéf kupuje večeři?“ Edita namočila kus chleba do olivového oleje. „Ty ses s ním vyspala?“

„No, dovol!“ sykla na ni Vera. „Zítra nastupuji, byl moc pozorný.“

„Nejspíš to bude nějaký dědula, který se ti chce dostat pod sukni,“ přemítala Edita, zatímco žvýkala chléb.

„Vůbec žádný dědula,“ řekla Vera. „Vypadá jako americký kovboj.“

„No vida, a já se ani nemůžu projet na Francově skútru,“ reptala Edita.

„Já s kapitánem Wightem nespím, pracuji pro něj.“ Vera namočila chléb do tomatové omáčky. „Na Italy by sis měla dávat pozor, chtějí jen to jediné.“

„Franco má tak překrásné oči,“ vzdychla Edita. „Nejradši bych si ho k sobě pevně přitiskla a už nikdy nepustila.“

Vera ji probodla pohledem. Tohle Edita dělala už od chvíle, kdy došlo k osvobození pracovních táborů a po Stefanovi jako by se slehla zem. Pokud neprobežela celé dny v posteli, trávila čas rozplýváním se nad fotografiemi herců ve filmových časopisech a flirtovala s každým mužským, který jí zkřížil cestu: s Američanem ve vlaku do Neapole, přestože tvrdil, že je zasnoubený, s mladíkem, který paní Rose pomáhal s úklidem a byl cítit rybinou. Jakmile ji však Vera večer v posteli vzala do náruče, Edita začala špitat Stefanovo jméno a dala průchod slzám.

Vera chtěla něco říct, ale neměla dost sil. Plně se soustře-

dila na to, aby vyjedla talíř do poslední špagety. K Editě se obrátila, až když jim Marco donesl po jednom kusu čokoládového dortu s šálkem černé kávy.

„Nemůžeš se hned vrhat na každého, kdo vypadá jako Stefan.“

„To na něj mám jako čekat?“ Z Editiných očí šlehalo blesky. „Mám jenom sedět na pokoji a doufat, že se jednou objeví ve dveřích?“

„Třeba je naživu.“ Vera před Editou uhýbala pohledem. „Nemáš přece důkaz, že je po smrti.“

„Nepotřebuju, aby identifikovali další tělo!“ Edita zvýšila hlas. „Cítím to tady,“ zabodla si prst do hrudi.

„Válka skončila ani ne před rokem,“ naléhala Vera. „Deně se nacházejí další přeživší.“

„I kdyby Stefan ležel někde v nemocnici, našel by způsob, jak mě najít. Milovali jsme se a on by nedopustil, aby nás rozdělilo pár válečných zranění. Žádná tvoje slova mě nemohou přesvědčit o tom, že je naživu.“ Edita odsunula svou židli. „Jsme v nové zemi plné mužů, kteří jsou naživu. Mužů, kteří nás mohou zahrnovat květinami, čokoládou a skládat nám básně.“

Edita vyletěla ze dveří rovnou na ulici. Vera poděkovala Marcovi a spěchala za ní ven. Když ji dohonila, pevně ji sevřela v náručí. Edita vzlykala Veře na rameni, přerývavě dýchala a z hrdla se jí linul hluboký, hrdelní sten.

Vera si představila Editu se Stefanem, jak se spolu procházejí podél Dunaje. Chodívali spolu plavat do lázní, cákali se a dováděli jako párek tuleňů. Vzpomínala na Stefanovy velké hnědé oči, a jak v dlaních svíral Editinu tvář, když se loučili. Stefan sliboval, že se vrátí, a Edita zase,

že na něj počká. Vera s Editou se ale po válce do Buda-
pešti nevrátily. Byla si jistá, že její rodiče ani Stefan ne-
přežili. Válka skončila už před rokem a někdo by je pře-
ce našel. V Maďarsku je nikdo nečekal, neměly důvod se
tam vracet.

„Máš pravdu,“ hladila ji Vera po vlasech. „Jsme v nové
zemi a všechno máme před sebou.“

KAPITOLA 2

JARO 1946

Vera si svižně vykračovala k americké ambasádě. Edita zůstala v posteli s dekou přetaženou přes hlavu, aby ji nebudilo ranní slunce. Vera se zdráhala nechat ji tam samotnou, Edita jí však slíbila, že nebude mluvit s cizími muži a že se u švadleny v sousedství přeptá na práci.

Vera otevřela vstupní dveře a prohlédla se v zrcadle v hale. Černé vlasy měla hezky uhlazené a sčesané k bradě. Rty si potřela ostružinovou šťávou, aby jim dodala trochu barvy.

„Tady jsem,“ volal na ni kapitán Wight z ranního salonku.

Vera se zhluboka nadechla a následovala jeho hlas. Závěsy byly roztažené a dovnitř pronikalo sluneční světlo. Z gramofonu se linuly tóny klasické hudby a na stříbrném podnose byly porcelánové šálky a plátek suchého toustu.

„Nechtěla jsem vás vyrušit u snídaně,“ Vera se začervenala a dál postávala ve dveřích.

„Máte ráda Mozarta?“ kapitán odložil noviny. „Je to můj nejoblíbenější skladatel.“

„Nacisti Židům operu zakázali,“ odpověděla Vera. „Zabavili nám gramofon i se všemi deskami.“

„To je mi líto,“ kapitán Wight přehrávač okamžitě vypnul. „Hudba mi pomáhá si uvědomit, že světu nevládlí vždycky jen barbaři.“

„Můžu počkat v knihovně,“ Vera se obrátila ke dveřím.

„Je čas dát se do práce.“ Přešli do knihovny, Vera se posadila z jedné strany stolu a kapitán Wight se usadil na své židli na druhé straně.

„Tohle je náročná práce pro kohokoliv,“ sdělil jí. „Ve většině případů píšeme kondolence, uhasínáme naděje a konstatujeme holá fakta. Možná byste si to s tou prací měla ještě rozmyslet.“

„Nechci dělat jinou práci.“ Vera popadla bloček a odšroubovala pero. „Tak dobrý čokoládový dort jako včera jsem ještě v životě nejedla. Vrátil jste mi naději. Prosím, spusťte.“

Kapitán Wight začal diktovat dopisy, přecházel po místnosti a poťukával si nezapálenou cigaretou do dlaně. Zastavil se jen tehdy, když už měla Vera bloček popsany a musela k němu do stolu pro nový. Do oběda měla prsty celé ztuhlé a šaty potřísněné inkoustem.

„Práce v čase oběda v Neapoli platí za největší hřích,“ kapitán odložil balíček cigaret na stůl. „S úderem dvanácté jako by se tu zastavil čas.“

„Vzala jsem si oběd s sebou,“ Vera zvedla papírový sáček. „Sním si ho na zahradě, jestli nevádí.“

„Požádal jsem Ginu, aby v náš první společný pracovní den prostřela pro dva,“ kapitán Wight si strčil ruce do kapes. „Samou radostí v kuchyni smeččila už od rána.“

„Nechci být na obtíž,“ vrtěla Vera hlavou.

„Prokážete mi tím laskavost,“ usmál se kapitán Wight. „Jestli se ke mně nepřipojíte, budu muset všechny Gininy těstoviny spořádat sám.“

Vera následovala kapitána Wighta do kuchyně. Vypadalo to tam docela jinak než včera. Podlaha byla vydrhnutá, pracovní linka se jenom leskla a stůl byl prostřený bílým porcelánem a stříbrnými příbory.

„Páni,“ zamumlala Vera, když si všimla mísy hlávkového salátu s okurkami a červenými paprikami. Čekaly na ně talíře plné linguine a tácy s nakrájeným melounem a pomeranči. Na příborníku se vyjímala váza s krásně naaranžovanými květinami a francouzské okno bylo otevřené do zahrady.

Gina byla malá žena s nepoddajnými vlasy. Kolem pasu měla uvázanou zástěru a na nohou těžké černé boty.

Točila Verou kolem dokola, jako by si prohlížela krásnou panenku. „Konečně další ženská v baráku. Kapitán Wight zhltně sendvič za pracovním stolem a říká tomu oběd. Jenže v Itálii se o polední siestě nemá nasytit jen pupek, ale taky duše,“ mávla směrem ke stolu. „Sedějte, donesu polívku s chlebem.“

„Myslela jsem, že lidé tady hladoví.“ Vera ochutnala polévku. „Všude je ale taková spousta ovoce, těstovin a zákusků.“

„Hladověli celé roky, takže šestnáctiletí hoši vypadali na dvanáct,“ kapitán Wight nalil pomerančový džus do sklenic. „S koncem války se zásobování začalo zlepšovat. Pro Neapolce je každý den svátek.“

„Nikdy jsem neviděla město tak plné života,“ odpověděla Vera. „Budapešť, to jsou domy z tmavých cihel a ulice

ponořené do husté mlhy. Neapol je jako dívka v županu, polonahá a odevzdaná slunci.“

„Jsem rád, že se vám tu líbí,“ kapitán si zapálil cigaretu. „Povězte, jak to, že ovládáte tolik jazyků?“

„Můj otec studoval klasickou filologii na univerzitě,“ Vera nespouštěla oči ze svého talíře. „Latinu považoval za nejromantičtější jazyk na světě. Učil mě po večerech, když přišel z práce. Seděli jsme společně u stolu v kuchyni a máma nám k tomu servírovala mandlový dort.“

Kapitán Wight vyfoukl obláček kouře. „Studoval jsem latinu ve škole, ale nikdy jsem v ní nebyl moc dobrý. Můj profesor latiny na Yaleu zkomolil v *Aeneidě* každý druhý verš.“

„Máma zamlada studovala tanec v Paříži,“ pokračovala Vera zdráhavě. „A naučila mě francouzsky.“

Veře přes oči přeběhl stín, jako by viděla ducha.

„Víc už se do mě nevejde,“ řekla a odsunula židli. „Musíme se vrátit k práci.“

Pracovali, dokud slunce nezmizelo za kopci. Kapitán Wight diktoval dopisy místním úřadům. Psal krátké, bolestné kondolence americkým rodinám, ve kterých jim sděloval, že jejich syn se už nadále nepohřešuje, protože je mrtev. Vera zapisovala každé jeho slovo a obdivovala obraty a fráze, které kapitán volil, aby ukázal, že s nimi soucítí. Občas musela zaplašit slzy, protože nechtěla, aby ji viděl brečet. A jednou, když už si myslela, že nezvládne přepsat další odstavec o synovi, který padl na frontě, začal kapitán Wight diktovat dopis generálu Asheovi do Říma o stromech, které chce zasadit v parku, nebo o ško-

le, kterou chce zrekonstruovat. Nadšení v jeho hlase, zatímco diktoval tyto poznámky, bylo nakažlivé a Vera je přepisovala ještě rychleji.

„Říkal jsem, že to nebude lehká práce,“ podotkl kapitán Wight, když se prokousali štosem papírů na stole. „Pochopím, když už zítra nepřijdete.“

„V osm ráno jsem tu,“ řekla Vera s jistotou v hlase. Už chtěla odejít, když vtom se ozvalo zaťukání na dveře. Ve dveřích stála Gina a třímala v ruce obálku.

„Telegram, pane Wighte.“

Kapitán roztrhl obálku a Vera zadržela dech. Z filmů, které viděla ještě před válkou, pochopila, že telegram je vždycky poslem špatných zpráv. Výraz v jeho obličejí se změnil a Vera se nemohla dočkat, až promluví.

„Děje se něco?“ strachovala se Vera.

„Matka mi v dopisech neustále psala, že mě otec potřebuje mít doma.“ Kapitán si nacpal list do kapsy. „Nezabralo to, takže teď posílá telegramy. Ani bych se nedivil, kdyby se tu jednoho krásného dne ukázala s letenkami do New Yorku v ruce.“

„Ale jestli vás armáda potřebuje v Římě a matka v New Yorku, tak proč ještě zůstáváte v Neapoli?“ zeptala se Vera. Znepokojovalo ji, že by mohl kapitán Wight odjet.

„To nejlíp pochopíte, když vám to ukážu.“ Kapitán Wight vzal čepici ze stolku. „Pojďte.“

Sešli ze schodů před domem. Všude kolem stály vily se zahrádkami, jež byly obehnané železnými ploty. Jakmile však zahrnuli do vedlejší ulice, domy vystřídala suť. Předtím tam stály obchůdky, teď tam zbyl jen prázdný prostor a vraky aut. Veře se sevřel žaludek při pomýšlení, co všech-

no by mohlo být pohřbeno pod hromadami trámů a kamenů. Možná tam zůstal zbožňovaný pes, který nestačil utéct, nebo oblíbená panenka zapomenutá malou holčičkou. Kapitán Wight krácel vedle ní a mohla tak vidět zhnusení odrážející se v jeho očích. Byl nahrbený a ruce měl schované v kapsách.

„Věděla jste, že Neapol přestála na dvě stovky bombových útoků, při kterých zahynulo dvacet tisíc civilistů?“ zeptal se kapitán Wight. „Spojenci sice Neapol vymanili z Fašistické osy, ale tohle tu po nich zůstalo.“

„Nemůžete vinit Spojence. Válka se bez obětí neobejde,“ zamumlala Vera.

„Jenže my jsme to město úplně zdecimovali!“ Z očí kapitána Wighta šlehaly blesky. „Když jsme sem přijeli, lidé tu připomínali kočky v koloseu. Stačila jen chvilka nepozornosti a jeden měl hned prázdné kapsy a nůž na krku.“

„Američané však Neapol osvobodili,“ trvala si na svém Vera.

„Můj otec vlastní hotely v New Yorku a Bostonu,“ pokračoval kapitán Wight. „Na vysoké jsem studoval architekturu a umění. Nemůžu to tu takhle nechat. Musíme Neapolitánům vrátit jejich domy a jejich hrdost.“

„Každá válka musí jednou skončit.“ Vera se objala rukama. Byl už skoro večer a od zálivu to studeně foukalo.

„Nechtěl jsem vás zdržet takhle dlouho,“ řekl kapitán a vzal ji za paži. „Doprovodím vás domů.“

„Mám na náměstí sraz s kamarádkou,“ zavrtěla Vera hlavou.

„Mladá žena by takhle navečer neměla chodit sama,“ kapitán vytáhl z kapsy balíček cigaret.

„Já ale nechodím, já si poskakují,“ usmála se Vera. „Zítra ráno na viděnou.“

Vyrazila dřív, než ji stihl zastavit. Na konci ulice se ještě otočila a všimla si, že tam dál klidně stojí a plnými doušky si vychutnává cigaretu.

Vera na náměstí pátrala po Editě. Všimla si mladého muže, který kolem prosvištěl na motorce s blondátou dívkou, která ho držela kolem pasu.

Vera spěchala do penzionu a náhle ji zachvátil divný pocit. Nemohla najít Editu a všechno najednou vypadalo tak cize. Náměstí bylo skoro prázdné a jí to připomnělo, jak ji máma jednou poslala do pekařství pro sladké rohlíčky ke kávě. Když se vracela, byla ulice tak tichá, že slyšela klapot vlastních bot. Když zašla za roh, uviděla svou mámu, Editu a všechny sousedy, jak stojí v kroužku. Vera si nejdřív myslela, že je to nějaká domovní schůze, ale pak si všimla maďarských důstojníků v černých kabátech.

Na jaře roku 1944 se Vera poprvé dozvěděla o ghettech: malých domcích na venkově, kam putovali Židé z celého Maďarska. Tvrdili jim, že je to pro jejich dobro. Synagogy budou mít na dosah a zbaví se civilistů, kteří měli na Židy vztek. Když však později Vera přihlížela tomu, jak sousedé v několika vrstvách oblečení a s veškerým majetkem v jednom kufří opouštějí své příbytky, vytušila, že jim lhali. Jakmile odjeli, jejich byty vyplenili nacisté. V těch lepších se dokonce sami zabydleli: popíjeli koňak ponechaný na

stříbrném podnosu a poslouchali desky, které zůstaly ležet na gramofonové točně.

„Pojedeme taky pryč?“ ptala se Vera mámy, zatímco ji následovala zpět do tepla jejich bytu. Byl konec dubna a večerní vzduch byl ještě studený.

„Jistěže ne,“ máma měla plné ruce práce v kuchyni, jako by si jen odběhla půjčit hrnek cukru.

„Weinbergovi ale zrovna odjíždějí z Budapešti, když jsem je mījela,“ Vera matce podala hrnek kávy. „Důstojník říkal, že už to tu není bezpečné. Někdo by nás mohl na ulici zastřelit nebo nám vysklít okna.“

„No ovšem, co jiného by také měli říkat?“ vyštěkla matka. „Potom se nám ti maďarští vojáci nakvartýrují do bytů a ustelou si v našich postelích. Viděla jsem jednoho, jak si to štráduje s ložním prádlem Goldy Feinsteínové! Dostala ho svatebním darem od manželových rodičů, a teď se v něm budou válet ti odporní náckomilci.“

Vera sebou trhla. Takhle máma nikdy nemluvila. Věřila v nastavení druhé tváře. Když se dívky ve škole Veře posmívaly za žlutou hvězdu, máma jí poradila, ať je na ni hrdá. Cožpak všichni netoužili po hvězdičce u jedničky?

„To já byla chytřejší,“ pokračovala matka. „Velícímu důstojníkovi jsem řekla, že budu vařit jen a jen pro něj. Každý den o půl šesté může přijít na zelné rolky s bramborovými noky a k tomu dostane sladké rohlíčky. Sliny se mu tak sbíhaly, že si musel otřít pusu kapesníkem,“ zasmála se. „Do ghetta nás zatím nikdo neposílá.“

Prozatím se tedy stěhovat nemuseli, a dokud měla Editu přes chodbu, všechno bylo v pořádku. Jenže kdykoliv k Veře dolehl ruch zvenčí, přemítala, jak dlouho to asi potrvá. Kdy

nastane ta chvíle, až si bude muset sbalit všechny svoje knihy do kufru nebo zničehonic zmizí máma či Edita?

Vera otevřela dveře penzionu a snažila se vypudit vzpomínky z hlavy. Lidé už nemohli jen tak zmizet. Válka skončila a Edita je v naprostém pořádku.

Paní Rosa v kuchyni škrábala brambory. Byla to vysoká žena s povislými prsy. Nosila květované šaty a vlasy mívala většinou vyčesané do drdolu.

„Neviděla jste Editu?“ zeptala se Vera.

„Šla na náměstí,“ zakabonila se paní Rosa. „Takové dvě krasavice by se neměly toulat po Neapoli samy.“

Vera si byla jistá, že Edita přijde co nevidět, v duchu si to opakovala a pokoušela se přitom zklidnit zběsilý tlukot srdce. Vyběhla po schodech do jejich pokoje a stoupla si k oknu. Vyklonila se a poslouchala, zda neuslyší Editin hlas. Venku se praly kočky. Vera si odložila kabelku a chystala se sejít dolů a na zahradě natrhat pár blum pro Ginu. Gina byla tak laskavá a dnes ji pohostila. Měla by jí proto přinést něco na oplátku.

Dveře se otevřely a dovnitř vešla Edita v bílých šatech z té nejjemnější bavlny. Dlouhé blondaté vlasy měla svázané stužkou. Třásla se a po tvářích jí tekly slzy. Na tváři měla menší škrábanec a na rtech zaschlou krev.

„Kdo ti to udělal?“ lekla se Vera, popadla kapesník a přiložila ho Editě na ústa.

„Paní Stella mi dala práci,“ vzlykala Edita. „Místo výplaty jsem dostala tyhle šaty. Připadala jsem si tak hezká, že se mi zachtělo jít ven.“

„Jsou to překrásné šaty.“ Vera přejela rukou po látce.

„Na náměstí jsem potkala Franca,“ pokračovala Edita. „Říkal, že vypadám jako anděl. Chtěl mě vyvézt na kopec a ukázat mi Neapolský záliv.“

„Aha,“ hlesla Vera.

„Připravil úžasný piknik,“ líčila dál Edita. „Měli jsme chléb, šunku a fiky. K tomu jsme popíjeli červené víno a uzobávali jahody. Pak mě něžně políbil.“ Edita ucukla, když jí Vera sáhla na tvář. „Jenže potom mi vsunul ruku pod sukni. Chtěla jsem utéct, ale on se jen smál a říkal, že to chci.“

„Co jsi udělala?“ ptala se Vera.

„Vzala jsem nůž a pohrozila mu, že mu rozpárám břicho,“ odpověděla Edita a sáhla si na rty. „Rvali jsme se jako koně. Nakonec řekl, že jsem jen obyčejná děvka, a hodil mě domů.“

Vera ji držela v náručí. „To nic. Teď už jsi v bezpečí.“

„Chci náš byt v Budapešti a náš domek na venkově,“ naříkala Edita. „Chci, aby tu naše mámy byly s námi. Chci si dát zelné rolky a bramborový kugel.“

Vera čekala, až Edita přestane vzlykat. Hladila ji po vlasech a prstem jí přejížděla po tváři. „Nemůžu to všechno vrátit, ale vím jistě, že zase budeme pít kávu a ládovat se šlehačkou,“ Vera si strčila pár lir do kapsy. „Pojď, jen ať Neapol vidí, že dvě maďarské holky se jen tak nedají.“ Vzala Editu za ruku tak, jak to dělávala, už když byly malé holky a hrály si na hřišti, zatímco na ně mámy dohlížely z lavičky. Vera ji pustila až venku, kde doznívající teplo neapolského slunce zahřálo studené místo v Editině srdci.

— — —

Seděly na náměstí a sledovaly, jak se stoly plní lidmi. Muži pokuřovali cigarety a posouvali figurky na šachovnicích. Děti si hrály u fontány a vždycky radostně zapištěly, když jim proud vody vytrysknul do tváře.

„Italové jsou takoví fešáci,“ Edita usrkávala ledovou kávu. „Vypadají jako Michelangelův *David*.“

„V Neapoli nějakou chvíli zůstaneme.“ Vera pozorovala procházející muže. Měli na sobě kožené bundy a dívali se jejich směrem. „Zkus se s nimi nejdřív jen přátelit.“

„Jako ty s kapitánem Wightem?“ smála se Edita. „Musíš mi o něm všechno říct.“

„Je z New Yorku,“ přemítala Vera. „Je velmi vážný a smutný, jako by si celou válku kladl za vinu.“

„Třeba si chce jen získat tvé sympatie,“ napadlo Editu, „abys ho mohla utěšit, až se ti bude chtít vyplakat na rameni.“

„Je to můj šéf,“ odvětila Vera. „K ničemu nedojde.“

„Nebylo by to báječné, kdybyste se do sebe zamilovali a on si nás obě odvezl do New Yorku?“ zasnila se Edita. „Ze mě by se stala slavná módní návrhářka a z tebe zase skvělá autorka divadelních her. Bral by nás všude s sebou a já bych poznávala samé báječné muže.“

„Bohatě mi stačí, že můžu přepisovat jeho dopisy, abychom mohly platit nájem paní Rose a kupovat si punčochy,“ mumlala Vera.

„Psát jsi chtěla už od našich deseti let,“ připomněla jí Edita.

Vera vždycky napsala hru, s Editou nacvičily představení a mámy musely dělat obecenstvo. Tátové pak přišli domů, ale večere nikde.

Strávily hodiny přehrabováním v šatnících svých matek a vybíráním oblečení na kostýmy. Vera si vybavila, jak na sebe navlékala matčiny perly a obouvala si její boty na podpatku. Edita na sobě měla sametovou večerní róbu, mezi prsty jedné ruky svírala perleťovou špičku na cigarety a v té druhé koňakovou sklenku. Editin táta se bál, že pije opravdický koňak, a musela si vypláchnout pusou mýdlem.

Editina máma odsekla, že by holkám nikdy nedovolila přiblížit se k jeho koňaku, a práskla za sebou dveřmi do ložnice. Vera pochopila, proč bývá Editina máma tak rozladěná, až když Editin otec utekl se svou sekretářkou. Nebylo to kvůli tomu, že Editu neustále huboval. Bylo to kvůli parfému, kterým byl načichlý jeho kabát, a hotelové účtence v jeho kapse.

„Edito,“ Vera se dotkla její ruky. „Teď není čas na snění. Musíme si hlavně vydělat nějaké peníze, abychom přežily.“

„Proč musíme pořád přemýšlet o penězích?“ řekla Edita panovačně. „Jsme mladé, měly bychom se bavit. Jdu si pro zmrzku.“ Vyskočila a rozběhla se po dlažebních kostkách k cukrárně na rohu.

Vera sledovala, jak si mladí lidé povídají. Náhle zatoužila po budapeštských čajovnách, lahodné kávě s mlékem a pocukrovaných buchtách. Toužila potkat spolužačku nebo jednu z matčinych přítelkyň v kozačkách a kožešinovém kabátu.

Edita se vrátila a přitáhla k jejich stolu tmavovlasého muže.

„Tohle je Marcus,“ ohlásila. Na sobě měl koženou bundu a červený šátek kolem krku. „Marcus je fotograf a chce si nás vyfotit.“

„S cizími lidmi se nebavíme,“ zareagovala Vera.

„Marcus pochází z Ravella,“ Edita se posadila, jako by nevnímala, co Vera právě řekla. „Tu fotku pak pošle do novin a my budeme slavné.“

„Dvě krásné uprchlice z Maďarska,“ Marcus se uklonil. „To bude, panečku, příběh!“

„Je mi líto,“ Vera se zvedla. Blížil se čas večere a musely se vrátit do penzionu. „Ráno vstáváme do práce.“

„Budu tu i zítra,“ nevzdával to Marcus. „Ve stejnou dobu.“

Vera počkala, až budou z náměstí pryč, a pak se otočila k Editě. „Copak ti to minule nestačilo?“

„Je mu teprve devatenáct a neublížil by ani mouše,“ pokrčila Edita rameny. „Má takový nevinný kukuč.“

„Koleduješ si o průšvih a já třeba zrovna nebudu nablízku, abych tě z něj vytáhla,“ zlobila se Vera.

Edita se zastavila, vítr si pohrával s její sukní. „Nemůžu být bez lásky, to raději zemřu.“

Vera objala Editu kolem ramen a vedla ji k penzionu. „Nemůžeš vědět, jaké to je zemřít.“

KAPITOLA 3

JARO 1946

Vera si zapnula knoflíčky na šatech a vykartáčovala si vlasy. Edita stále ještě ležela v posteli s dekou přetaženou přes hlavu.

„Vrátím se kolem poledne,“ řekla Vera. „Slib mi, že nikam sama nepůjdeš.“

„Celý den se nehnu z postele,“ zívla Edita. „V sobotu nikdo nedělá. Ten tvůj kapitán je pěkný tyran, a to jsi u něj jen pár týdnů.“

Vera pracovala pro kapitána Wighta už tři týdny a bavilo ji to víc, než předpokládala. Měla dobrý pocit z toho, že dopisy posílané na ambasádu v Římě přispějí k renovaci Neapole. Také ji těšilo, že dopisy v modrých obálkách poputují do Ameriky rodinám padlých vojáků. Bylo daleko lepší dozvědět se špatnou zprávu než žít v nejistotě a dohadovat se, zda je jejich syn naživu. Mohly tak začít truchlit a zotavovat se ze svých ztrát. O tom už Vera něco věděla.

„V pondělí jede do Říma.“ Vera si prohlížela svůj odraz v zrcadle. „Musíme ještě dokončit pár dopisů.“

„Třeba už si den bez své sekretářky neumí ani představit,“ culila se Edita.